

מסורת הש"ס

(א) (במיתות יד. ע"ש),
(ב) [מדרג מנ. היריות ג:
נדה (טז. טז.) א] [עין מוס'
מנהגיו מן: ד"ה משיבת
מוס' מנחות ד: ד"ה עד
שקטום ומוס' שבת קנב:
ד"ה עד שקטום ומוס'
יבמות קב: ד"ה ומוס',
(ד) [פי' תעכלו שפתי בית
הרחם. ערוך עקב גס א:],
(ה) [ז"ל לין, ו] [ז"ל לי
וכן העמיק הכ"מ בפ"ד
מהלכות נכדורות, ו] [טעם
דפוס], (ו) [גירסת ש"ל
משוורת אלכ"ה העמיק
משמעות], (ז) [ג"כ מורא
שפה חלונה רש"י פקד
אלו נמנוק וכן עמרו
עקב מר י"א רש"ל,
(י) [וע"ש מוס' סוכה
לו, ד"ה כי הוי ומוס'
נכדורות ט. ד"ה אמר
רב],

גליון הש"ס

גמ' חציו ברוב אבר. עין
עירובין דף טו ע"ב מוס'
ד"ה פירוש: שם הדביק
שני רחמים. עין מנחות
דף ד ע"ב מוס' ד"ה עד:

הגהות מהר"ב
רנשבורג

[א] גמ' צד רבא הלכו
בצירין אחר הרוב. ג"כ
עין מנחות דף יד ע"ב
מוס' ד"ה משיבת וכו':
[ב] תוס' ד"ה כרכנו וכו'
כמו גרסת ר"ח כרכנו.
ג"כ עין נכדורות ט' ע"ב
מוס' ד"ה אמר רב מין
במיתו אלו מולד וכו'
ור"ק:

רבינו גרשום

ואי איתמר בהא בהא
קאמר רבה ביצא שליש
דרך דופן ושני שליש
דרך רחם מיכן ולהבא
קדוש דלחומרא אבל הכא
ביצא שליש ומכור ליעוב
כוכבים דאי אמר מיכן
להבא קדוש [הו"ל לקולא]
והוא אמינא מהו לה
לרב הונא דלמפרע קדוש
צרכי דכשם שפיר
לחומרא כך אמרו לקולא:
הכא במאי עסקין במחצית
ומשלך לכלבים. כלומר
דלא יצא רוב יחד: הוי
דמי אילמא כגון שיצא
רובו במיעוט אבר כלומר
שיצא רובו של עובר
בכלל מיעוט אבר ורובו
של אבר היה במיעוט וקא
מביעיה לאי הוי מיעוט
אבר דבראי בחר רובא
דבהמה שדין ליה ויצא
רובו וקברו או דלמא
הוי מיעוט אבר בחר
רוב אבר דבמיעוט שדין
לה ולא יצא רובו ולא
חל עליה קדושתו וישלך
לכלב. אלא כגון שיצא
חציו ברוב אבר כלומר
חציו דעובר בכלל רוב
ואל חל עליה קדושה
ומשלכו לכלב: לא בנק
שיצא רובו במיעוט אבר.
כלומר כדאמרין לעיל:

ואי איתמר כהא כהא קאמר רבה. מכאן ולהבא דאי איתמר למפרע
קולא הוא דלא קדיש: מחסך ומניח. עד שיצא הרוב ואע"ג שיצא
הרוב והרי החמיכות לפנינו משליכו לכלבים אי איתמר בשלמא מכאן
ולהבא הוא קדוש ומקמי יציאת רוב לא קדיש מידי הנך דאיתמרו
מקמי הכי לא חלה קדושה עליהו
אלא אי איתמר למפרע הוא קדוש הא
כיון דרובא קמן איגלאי מלתא ביציאת
הרוב דמשקרא קדוש להו: לא
מחסך ומשליך. דכיון דליתנהו אלא
תיחול בשעת גמר יציאת הרוב
ואיסורא ליכא דהא כי שדא קמא חולין
הוה אכל ביצא שליש ומכרו לעובר
כוכבים וחזר ויצא שליש אחר וכולן
לפנינו איכא למימר אגלאי מלתא
והיילא למפרע ומצטלה מכירה:
אדמיני יצא רובו. דמשמע צבת אחת:
נעשה כמי שיצא רובו. צבת אחת:
הלכו בצדדים. כדמפרש ואזיל שיצא
רובו במיעוט אבר רוב העובר יצא
ומיעוט אי מן הצדדים השלים ליציאת
הרוב וקא מיבעיא ליה הלכו בצדדים
אחר הרוב דנשדי מיעוט אבר שיצא
בחר רובו שצפנים והוי כמאן דלא
נפק רובו מיעוט וליכא יציאת רוב
עובר ואם רבה מחסך ומשליך לכלבים
ומשום מטיל מוס קדשים ליכא
דמותא להטיל מוס נכדור קודש שיצא
לאחר העולם כגון יציאת ראשו או
יציאת רובו דרך מרגלותיו: או לא
הלכו. ושדין ליה בחר רוב עובר
דלא שצפין רוב עובר וימיל בחר
רוב אבר: אלא שיצא חליו. של עובר
ורוב אבר משלים אותו החלי ואי
שדינא למיעוטא דגוואי בחר רובא
נפק ליה רובא דולד: אי נימא רובו
ממש. וצבת אחת קא מיירי על כרחך
דלע"ג דשנין לעיל מחסך ומניח
נעשה כו' שנינו צעלמא שני אגב
דוחקים ומתניחין במשענותיה קיימא:
אלא לאו כגון שיצא חליו ברוב אבר.
וקרי ליה רובו דשדין מיעוט אבר
דגוואי בחר רוב אבר והוה ליה רוב
עובר: לא. לעולם לא הלכו ולא שדין
מיעוט אבר בחר רובא ומתניחין ביצא
רובו ממש ודקשיא לך למאי איטריך
כגון שהיה מיעוט אחד מן הצדדים
משלים לרוב העובר ואיטריך
לאשמעין דהוי רובא ולא אמרינן שדי
מיעוט אבר שצפון אחר רוב שצפנים
וליכא ליה אלא שדייה בחר רוב
העובר הואיל וצדדיה נפקי: כרכו
צפין. שגל ונכרך סביב הדקל כעין
מריילא של גפנים: מהו. שמהא
חליה ואמרין כיון דלא נגע ברחם
לא קדיש דהא רחם הוא דמקדש
בדידיה תלך רחמנא ולקמן צעי אימת
כרכו. ואח"ל סבב הוי חליה דמין
שלם צמיו הוא: שניא. מי הוי חליה
או לא: כרכה. אשה צדיה והואילא
והפסיקו ידיה צינו לזין הרחם מי
אמרין כיון דלורחיה הוא לילד את
בהמה לאו חליה היא: כידי דמי.

כל הנך צעיי: אי דנפק דרך ראשו. ואחר שהוציאו אותו עשו צו אחד מן הדברים הללו: פטרסיה. רישיה לרחם וקדוש מיד דהא יצא ראשו הרי
זה כילוד: דרך מרגלותיו. וקודם יציאת רובו כרכוהו: צלעסו חולדה. בתוך הרחם והואילא: הא אפיקסיה. כשהיה צלוע ולא נגע ברחם
והיינו כרכנו: אלא צלעסו והואילא והקייאמו ויצא מאליו מהו. מי קדוש צהאי יציאה אחרונה או לא: ונכנס לו מהו. נפטרסיה
צמה האחרת מן הצורה או לא: נפטרסיה גרסינן. נפתחו נמרחו ששצאל לא נגע: נעקרו. קס"ד קודם לכן נעקרו ונפלו: הא ליפטרסו.
ומאן נקדיש לא חזיר ולא נגיעה דהא אין כאן רחם: נעקרו. (קס"ד קודם לכן נעקרו) ונכנסו לפניו ונתלו לו צואריו: נגממו. ניטל
מעצבו הכתלים מצפנים סביב סביב: קנגעס צנעיא דאיבעיא לו. כבר ומשם אתה למד את משוונת: ויצא דרך פירון. מהו מי אמרינן
כיון דעומד מרובה עליו הוה ליה כאלו כולו עומד. ל"א נגממו מצפנים ושפה חלונה (ט) משמרת וקא מיבעיא ליה (ט) מורא צרא מקדש או לא:

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

ע.

מאי לא מחתך ומניח ואי איתמר למפרע קדוש יקבר מבעי יצא.
תימה דלמ"ד נמי מכאן ולהבא הוא קדוש אמאי משליך
לכלבים כיון דכבר יצא רובו דהא ברוב מחסך נמי חשיב ליה ליה
כדאמר בהמפלת (נהד דף כח).
ומתניחין נמי קמני ונפטרסיה מן הצורה
וככל ענין קאמר בין שיצא אבר אבר
בין שיצא רובו צבת אחת וי"ל דבשלמא
אין מכאן ולהבא הוא קדוש כיון דלין
קדושה חלה עליו עד יציאת רובו אי"כ
מה שנחתך קודם יציאת רובו אין קדושה
חלה עליו כלל ויכול להשליכו לכלבים
אף מאחר יציאת הרוב ומיהו מבי יצא
רובו ואילך טעון קצורה למה שיצא
וכן משמע לשון הקוטרס ואע"ג דקמני
יצא רובו הרי זה יקבר ומשמע רובו
צבת אחת כדלמכאן כדאמרין ונפטרסיה
אכל אבר אבר לא היינו דוקא לענין
המיעוט הראשון דלפי' אותו מיעוט
טעון קצורה כשאל רובו מאחר דלין
מחוסך אכל למ"ד למפרע קדוש
שמתחלה הקדושה חלה עליו מתחלת
הלידה אי"כ במחוסך נמי יקבר ואמאי
דמחוסך נמי לא קשיא ליה הכי מטיל
צו מוס דלמכאן לאוקומי צנפל שאינו
ראוי להקדש אי"כ מחסך קודם שיצא
לאחר העולם: כדברתו אחתו.
פי' דקוטרס האשה כרכנו לעובר
ואחזתו צדיים והפסיקו ידיה צינו לזין
הרחם וקשה לרבינו מס דשום מקום
לא איירי צהאש מילתא עם הצהמה
אלא רועה דמתן צמה שנת עובר
בתוך מעיה והושט רועה את ידו
ורישא דתך מילתא נמי איירי צרועה
כרכו סביב לשון זכר הכי נמי הוה ליה
למנקט כרכו ואחזו והוציאו ועוד דמאי
פריך אי דנפק דרך רישיה פטרסיה
וכי אין יכול להיות שחזותו צדיים
צדאשו ומפסיק צדיה בין ראשו לרחם
זה דוחק לומר דלין לרחם לפתוח
קודם שיצא הראש ואין יכול להכניס
ידו ועוד דמתניחין דהושט רועה את
ידו צלא הוציא כלל איירי דאם לא כן
נעמא צמה שיצא ואע"ג דיש לחלק בין
מצרכת לאין מצרכת אי נמי התם
כשילדה אחר' קודם לזה שנפתח רחמה
כל זה דוחק לומר לר"ח (טז) כמו
גרסת ר"ח כרכנו אחר' והואילא
שילדה נקצה עמו כדאמר נמי צפ' כל
הצער (לקמן דף קיד). אין לי אלא
אחזתו הקטנה הדולה מנין ופריך אי
דנפק דרך רישיה וכן הנקצה הא
פטרסיה ראש הנקצה שיצא ראשה
תחלה שראש הוכר כרוך בין צרכיה
ומשני דנפק מרגלותיו והוא כרוך בין
צרכיה וה"ה דהוה מצי למימר כרכו
אחזי לענין אחז מהן צבור אלא נקט
אחזתו משום דליכא צורה כלל:

מאי

פרוץ מרובה על העומד ויצא דרך עומד מאי עד כאן לא איבעיא (י) ליה אלא
פרוץ מרובה על העומד דאיכא עומד בעולם אבל נגממו (י) לא קא מיבעיא (י) ליה:
מתני'

הרי
כרכו וזהו ליה יצא
רובו וקברו או דלמא
הוי מיעוט אבר בחר
רוב אבר דבמיעוט שדין
לה ולא יצא רובו ולא
חל עליה קדושתו וישלך
לכלב. אלא כגון שיצא
חציו ברוב אבר כלומר
חציו דעובר בכלל רוב
ואל חל עליה קדושה
ומשלכו לכלב: לא בנק
שיצא רובו במיעוט אבר.
כלומר כדאמרין לעיל:

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי פ"ד מהלכות
נכדורות הלכה יד
טו"ש ע"י י"ד סימן שט
צפין א:
בא ב ג מיי שם הלכה
טו טו"ש ע"ש ספיק
ד [וסימן ד' ספיק א]:
בב ד ה ו ז מיי פ"ד
מהלכות נכדורות
הלכה יז [טור י"ד סימן
שטון]:
בג ח מיי שם הלכה יז
[טור שט]:
בד ט מיי שם הלכה יט
[טור שט]:
בה י מיי שם הלכה כ
[טור שט]:
בו כ ל מיי שם הלכה כב
[טור שט]:

לעזי רש"י
מירילא (ידידיל) א.
קנקנת.

שיטה מקובצת

[א] הלכו באברים אבר
הרוב. ג"כ ע"י תוס'
כריתות דף י"א ע"ב
גרסת ר"ח כרכנו אחתו
כו'. ג"כ ע"י תוס' בנכדורות
ט' ע"ב י"ז ע"ב:

רבינו גרשום

בעי רבא כרכו כרכו
מהו. כלומר רחם מקדש
בכור והכי קמביעא אלא נגע
כרכו סביב שלא נגע
הבכור ברחם מהו שקדש
האם פטורה מן הבכורה:
כרכו אחתו והוציאתו
כו'. אשה כרכתו בשום
דבר אחתה והוציאתו
מהו. הוי דמי אי דנפק
האם פטורה מן הבכורה:
ואח"כ אחתו וכרכתו
הוציאתו. פטרתיה רישיה
לחזקתו מין: הוציאתו
שזה חשוב כילוד וחשוב
בכור ופטורה מן הבכורה
לאחר מין: הוציאתו
הא אפיקתיה. כלומר
ואינו קדוש הכי גרסי
אלא בלעתו והוציאתו
והנכיסתו והקייאמו ויצא
מאמרין מן אמרינן
כיון דמתחלה בלעתה
והוציאתו אינו קדוש ולא
פטרתה מן הבכורה או
דלמא כיון דאחז כן
יצא מאמרין אמרינן קדוש
אמרין מן הבכורה:
הדביק ב' רחמים ויצא
מהו [לוח] השתא מי
פטרתה מן הבכורה או
הוא לאו ולד ידיה
את האחרונה מן הבכורה
דלאו ולד ידיה הוה או
כיון דאחזתה מקדש
הבכור פטר תיקו: בעי
רב תאמי נפתחו כותלי
בית הרחם מהו דק"ל
רחם מקדש וכשני נפתחו
כותלי הרחם שאין בבהמה
נפתחו דכל אלא נחתכו
ליתנהו ולא מקדש הבכור
ולא חשוב ככור. אלא
נעקרו ותלו ליה בצואריה
כלומר כשנולד הולד יצא
ובא ממעי אמו ועקר
כותלי בית הרחם ותלו ליה
בצואריה: נגממו. שלא
נפתחו דכל אלא נחתכו
כותלי בית הרחם למעלה:
עומד מרובה על הפרוץ.
בבית הרחם: